

РЕЗУЛЬТАТИ КОНСУЛЬТАЦІЙ З УЧАСНИКАМИ ПЛАТІЖНОГО
РИНКУ УКРАЇНИ ЩОДО ПІДХОДІВ ДО ПОШИРЕННЯ МИТТЄВИХ
КРЕДИТОВИХ ПЕРЕКАЗІВ

Звіт

Лютий 2025

Інформація, представлена в цьому звіті, не є остаточним баченням Національного банку України (далі – Національний банк) – це зібрані погляди зацікавлених сторін, які брали участь в обговореннях під час консультацій, та пропозиції Національного банку.

Зміст

1. Вступ.....	3
2. Учасники консультацій.....	4
3. Результати консультацій.....	4
3.1. Потреба впровадження єдиних принципів тарифікації платників-фізичних осіб під час здійснення миттєвих кредитових переказів (далі – МКП).....	4
3.2. Популяризація використання МКП серед платників-фізичних осіб в інший спосіб, ніж за допомогою єдиних принципів тарифікації.....	5
3.3. Популяризація використання МКП серед торговців під час оплати за МКП платником.....	7
4. Висновок.....	10

1. Вступ

Консультації з учасниками платіжного ринку України відповідають міжнародним практикам та є важливим інструментом для прийняття обґрунтованих рішень Національного банку й учасниками ринку за допомогою збору думок, поглядів зацікавлених сторін та їх обговорення.

Мета консультацій – разом із учасниками платіжного ринку України обговорити перелік заходів, реалізація яких сприятиме поширенню МКП на платіжному ринку України та допоможе учасникам ринку отримати ефект, зокрема економічний, від використання МКП користувачами.

Висновок ЄС (Регламент 2024/886):

“Лише масштабне і швидке збільшення використання миттєвих кредитових переказів може забезпечити мережевий ефект від їх запровадження, який принесе вигоди та сприятиме економічному ефекту для користувачів і надавачів платіжних послуг, зменшить концентрацію ринку, підвищить конкуренцію та розширить вибір електронних платежів, зокрема для транскордонних переказів.”

Під час консультацій обговорили такі ключові питання щодо заходів поширення МКП:

- визначення потреби впровадження єдиних принципів тарифікації платників-фізичних осіб під час здійснення МКП;
- популяризація використання МКП серед платників-фізичних осіб в інший спосіб, ніж за допомогою єдиних принципів тарифікації;
- популяризація використання МКП серед торговців.

Консультації з учасниками платіжного ринку України провели в кілька етапів:

1. У вересні 2023 року Національний банк презентував учасникам платіжного ринку складові, необхідні для успішного запровадження миттєвих платежів в Україні на окремій зустрічі, детально ознайомитися з якими можна за посиланням <https://surl.li/taqypd>.

2. У серпні 2024 року Національний банк провів окрему зустріч з учасниками платіжного ринку України, опитування учасників платіжного ринку та окремі індивідуальні зустрічі за зверненнями учасників платіжного ринку щодо можливих підходів до поширення МКП в Україні.

3. У грудні 2024 року Національний банк представив результати консультацій з учасниками платіжного ринку України щодо підходів до впровадження МКП на окремій зустрічі.

Цей звіт резюмує результати зазначених вище заходів і проведених спільних обговорень щодо підходів до поширення МКП на ринку платіжних послуг України.

2. Учасники консультацій

В опитуванні взяли участь надавачі платіжних послуг (далі – НПП), що обслуговують орієнтовно 82% поточних рахунків фізичних осіб.

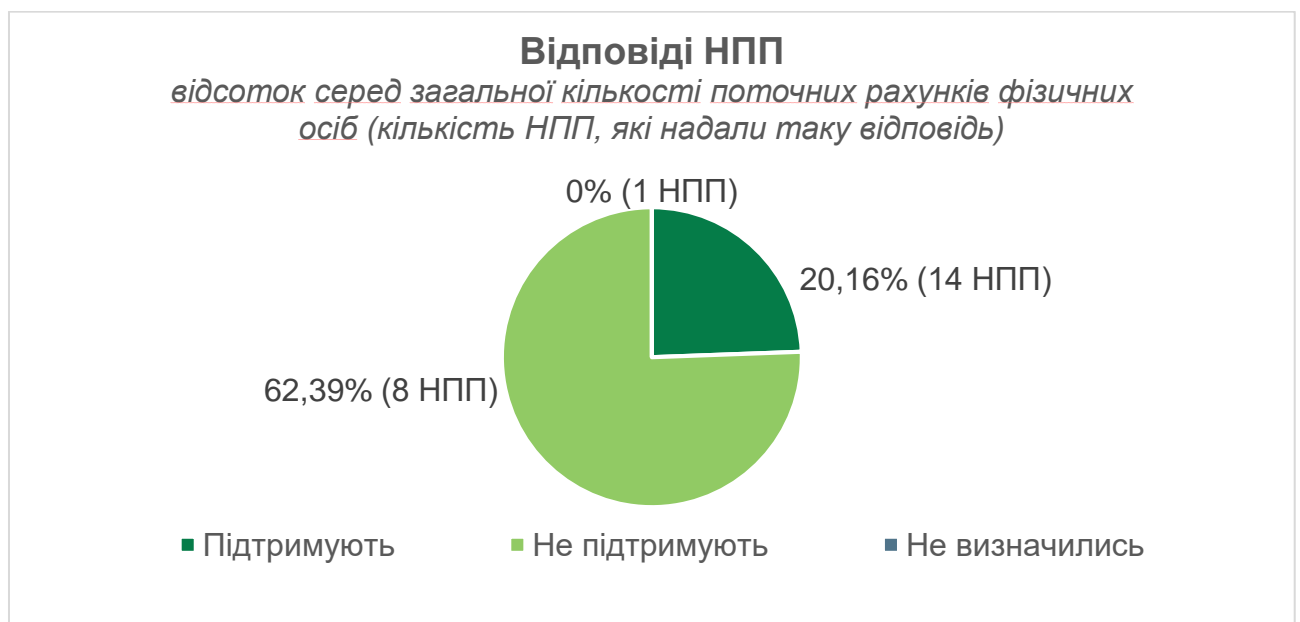
Також були проведені індивідуальні зустрічі за зверненнями до НПП, що обслуговують орієнтовно 80% поточних рахунків фізичних осіб.

Зустріч щодо результатів консультацій з учасниками платіжного ринку про підходи до поширення МКП у грудні 2024 року зібрала 166 учасників.

3. Результати консультацій

3.1. Потреба впровадження єдиних принципів тарифікації платників-фізичних осіб під час здійснення МКП.

Питання Національного банку: Чи підтримуєте ви потребу впровадження НПП єдиних принципів тарифікації платників-фізичних осіб із метою популяризації використання МКП?

Пропозиції НПП:	Відповідь Національного банку:
Розглядати питання єдиних принципів тарифікації окремо для переказів між фізичними особами та оплати на користь юридичних осіб (оплата за товари / послуги)	<i>На цьому етапі поширення МКП пропонується як мінімально необхідний захід розглянути впровадження єдиних принципів тарифікації платників-фізичних осіб під час здійснення МКП тільки для переказів між фізичними особами</i>
Не втручатися в тарифікацію НПП, зокрема, урахувавши те, що деякі НПП не тарифікують перекази між фізичними особами в межах пакетів тарифних послуг	<i>Пропозиція Національного банку полягала саме у включенні визначеної кількості / суми МКП без потрансакційної тарифікації в пакет послуг. Пропонуємо розглянути доцільність поширення такої практики з метою стимулювання використання МКП</i>

Резюме обговорення: НПП самостійно встановлюють тарифи на свої послуги. Крім того, з метою стимулювання використання МКП платниками-фізичними особами НПП доцільно розглянути поширення сформованої практики з уключення визначеної кількості / суми МКП у пакет послуг (без потрансакційної тарифікації МКП під час його здійснення). Вартість такого пакета послуг кожен НПП визначає самостійно.

3.2. Популяризація використання МКП серед платників-фізичних осіб в інший спосіб, ніж за допомогою єдиних принципів тарифікації.

Питання Національного банку: Якщо не підтримуєте потребу запровадження НПП єдиних принципів тарифікації платників-фізичних осіб, які інші варіанти популяризації використання МКП платниками-фізичними особами забезпечать, на вашу думку, формування в них стійких навичок використання МКП?

Пропозиції НПП:	Відповідь Національного банку:
Упровадити МКП усіма НПП в Україні	<i>Унесені зміни до Закону України “Про платіжні послуги” щодо обов’язкового виконання МКП НПП, що надають користувачам послуги кредитових переказів (далі – КП)</i>
Спростити реквізити, необхідні для ініціювання МКП, надати можливість ініціювання МКП, використовуючи лише IBAN отримувача	<i>Пропонуємо:</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>обговорити можливі ситуації передавання реквізитів, у яких відобразатиметься лише IBAN отримувача для ініціювання МКП, з урахуванням реалізації банками</i>

	<p>функціонала “Поділитися” (Share) графічним зображенням QR-коду або даними з Deerlink;</p> <ul style="list-style-type: none"> розглянути доцільність упровадження додатково до функціонала “Поділитися” (Share) єдиного способу копіювання / уставка всіх реквізитів МКП з / у платіжного застосунку / платіжний застосунок
<p>Надати можливість ініціювання МКП, використовуючи “Аліас” для переказів між фізичними особами</p>	<p>Пропонуємо обговорити доцільність упровадження сервісу “Аліас” з усіма НПП</p>
<p>Упровадити Request to Pay та QR-коди з підписом для передавання реквізитів під час оплати на користь юридичних осіб (оплата за товари / послуги)</p>	<p>Доцільність упровадження Request to Pay розглянемо згодом. Проект змін до Правил формування та використання QR-коду для здійснення КП уже містить елемент “Цифровий підпис даних”, що дасть змогу до QR-коду додавати підпис. Правила генерування підпису Національний банк не розробляв, пропонуємо обговорити це питання з НПП окремо</p>
<p>Надати пільговий період з точки зору тарифікації МКП з боку Національного банку (наприклад, на перші шість місяців зробити сервіс безкоштовним), повне скасування Національним банком тарифу за МКП</p>	<p>Принципи тарифікації операцій для учасників СЕП відповідатимуть принципам тарифікації НПП користувачів, що встановлені пунктом 8 статті 49¹ Закону України “Про платіжні послуги”: плата за виконання МПК у СЕП не буде вищою плати, що стягується за виконання КП у СЕП</p>
<p>Проведення навчання користувачів шляхом запуску навчальних комунікацій, навчання співробітників, проведення маркетингових кампаній</p>	<p>Для можливості проведення навчання користувачів, маркетингових кампаній слід узгодити єдиний UX під час здійснення МКП, зокрема МКП має мати однакову назву в платіжних застосунках НПП, сканер QR-коду для ініціювання МКП має бути на головному екрані та позначений однаковою піктограмою. Пропонуємо повернутися до цього питання після узгодження єдиного UX</p>

Резюме обговорення: Більшість НПП пропонують кардинально не змінювати наявний клієнтський досвід користувачів, а вдосконалити його. З урахуванням цього доцільно зосередитися на інших варіантах популяризації використання МКП платниками-фізичними особами, що забезпечать формування в них стійких навичок використання МКП:

- упровадження єдиного UX користувача – МКП та КП мають мати однакові назву в усіх платіжних застосунках НПП і розташування сканера QR-коду на головному екрані платіжного застосунку НПП, що дасть змогу сформуванню в користувачів єдині навички під час використання МКП та в майбутньому допоможе під час навчання користувачів і проведення маркетингових кампаній. Упровадження єдиних назв МКП і КП відповідає потребам учасників робочої групи з упровадження відкритого банкінгу Open API Group, що зумовлено, зокрема, потребою вибору платником платіжної операції КП або МКП, що ініціюватиметься в межах відкритого банкінгу. З питання вибору єдиних назв платіжних операцій КП та МКП будуть продовжені консультації з НПП;
- упровадження зручних способів передавання реквізитів – використання QR-коду Національного банку згідно з постановою Національного банку України від 01.02.2021 № 11 (https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_01022021_11) та функціонала “Поділитися” (Share). Функціонал “Поділитися” (Share) дає змогу надіслати платнику QR-код із реквізитами, необхідними для ініціювання платіжної операції через канали зв’язку (месенджер, email тощо), після чого платник може передати такий QR-код (отриманий через месенджери, email або відображений у мобільному браузері, галереї тощо) із реквізитами в бажаний платіжний застосунок зі встановлених на смартфоні.

Додатковим варіантом передавання реквізитів може бути передавання структурованих реквізитів, наприклад, відповідно до погоджених єдиних структур. Національний банк готовий узяти участь у розробленні стандарту структурування реквізитів за запитом учасників ринку.

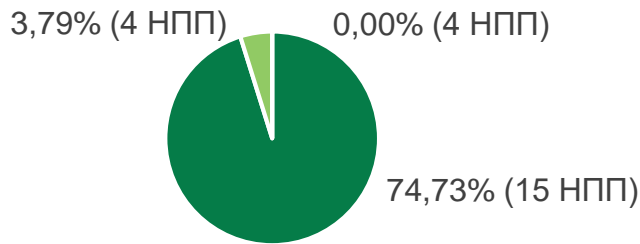
Також Національний банк запропонував провести окреме обговорення доцільності впровадження сервісу “Аліас” з усіма НПП.

3.3. Популяризація використання МКП серед торговців під час оплати за МКП платником.

Питання Національного банку: Чи будуть, на вашу думку, дрібні торговці зацікавлені у використанні МКП з оплатою платником?

Відповіді НПП

відсоток серед загальної кількості поточних рахунків фізичних осіб (кількість НПП, які надали таку відповідь)

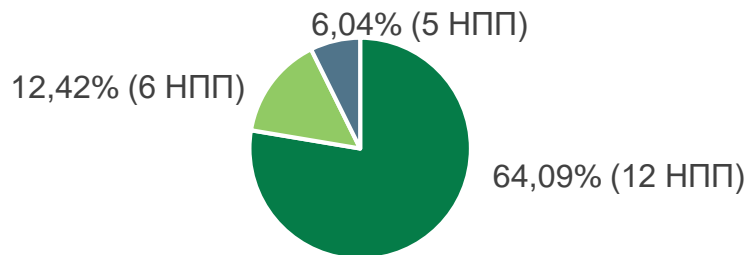

■ Будуть ■ Не будуть ■ Не визначились

Питання Національного банку: Чи будуть, на вашу думку, оператори роздрібних мереж зацікавлені у використанні МКП з оплатою платником?

Відповіді НПП

відсоток серед загальної кількості поточних рахунків фізичних осіб (кількість НПП, які надали таку відповідь)

■ Будуть ■ Не будуть ■ Не визначились

Пропозиції НПП:

Урахувати, що платника може бути важко переконати сплачувати комісію, якщо є можливість сплатити на користь юридичної особи (оплата за товари / послуги), використовуючи ЕПЗ без комісії з платника, та сформовані звички користувачів ЕПЗ. Розглянути впровадження оплати комісії виключно торговцем

Відповідь Національного банку:

Наразі впровадження сплати комісії виключно торговцем не відповідає концепції відкритих екосистем, якими є МКП в ЄС [TARGET Instant Payment Settlement (TIPS)]. Така невідповідність ускладнить у майбутньому інтеграцію з транскордонними МКП, оскільки торговець в одній країні може не бути зобов'язаний сплачувати комісію за платника з іншої країни.

Упровадження додаткової можливості для торговця сплатити комісію за платника

	<p><i>потребує отримання позиції учасників ринку роздрібного ритейлу. Пропонуємо опрацювати це питання разом із НПП та ритейлерами на наступному етапі обговорення</i></p>
<p>Урахувати, що деяким торговцям потрібні послуги від банку, що надаються в межах послуг еквайрингу НПП</p>	<p><i>Для зручності торговців під час використання МКП для приймання оплати за товари / послуги НПП можуть надавати їм додаткові послуги, зокрема послугу генерування QR-кодів, інші способи передавання реквізитів платнику, забезпечити інформування торговця в місці продажу про надходження оплати. Це може бути додатковою конкурентною перевагою пакета послуг НПП чи здійснюватися за окрему плату</i></p>
<p>Урахувати, що деяким торговцям не потрібне миттєве зарахування коштів за кожною платіжною операцією (це навпаки може викликати незручності, ураховуючи те, що ІТ-системи торговців не можуть миттєво обробляти зараховані платежі)</p>	<p><i>ERP-системи торговців, що забезпечують облік і контроль отримання оплати, історично були розраховані на оброблення “карткових” платежів. Ураховуючи перевагу МКП у миттєвому отриманні виручки та скороченні потреби в кредитуванні для поповнення обігових коштів, власники бізнесу і керівники фінансових підрозділів будуть зацікавлені в розвитку ERP-систем.</i></p> <p><i>“Якби Стів Джобс слухав бухгалтерів, ми б з вами до сих пір натискали кнопки”</i></p>

Резюме обговорення: НПП звернули увагу на те, що варто врахувати такі фактори:

- платника важко переконати сплачувати комісію, якщо є можливість сплатити без комісії на користь юридичної особи, використовуючи електронний платіжний засіб,
- сформовані звички користувачів під час використання платіжної картки.

Тому НПП пропонують розглянути впровадження сплати комісії виключно торговцем.

Такий підхід до сплати комісії не відповідає підходам ЄС. Питання доцільності впровадження сплати комісії отримувачем слід опрацювати окремо з НПП та торговцями.

4. Висновок

Національний банк продовжить консультації з учасниками платіжного ринку щодо підходів до поширення МКП в Україні. Результати обговорень на таких консультаціях будуть використані під час формування рекомендацій щодо функціонування МКП в Україні та подальшої підготовки відповідних нормативно-правових актів Національного банку.